

Instruktioner till studenter om reflektioner på olika nivåer

Att skriva reflekterande texter kan vara något av en utmaning. När man ska börja skriva reflektioner blir de ofta, åtminstone inledningsvis, snarare beskrivande än reflekterande. För att kunna utveckla förmågan att reflektera och skriva reflekterande texter kan man behöva stöd på vägen. Genomtänkta och välformulerade frågor som uppmuntrar till fördjupad reflektion kan vara en form av stöd. I början kan frågorna gärna vara på en enklare nivå och sedan, allt eftersom du utvecklar din förmåga att reflektera, kan frågorna kräva reflektioner på en allt högre nivå.

Reflektioner på olika nivåer

Hatton och Smith (1995) beskriver fyra olika nivåer av reflektioner:

Nivå 1: Beskrivande, inte reflekterande. Du beskriver händelser och ditt agerande i en specifik situation.

Nivå 2: Beskrivande reflektion utifrån personliga åsikter som förklarar bakomliggande orsaker till agerandet. I en reflektion på den andra nivån skriver du om dina egna åsikter om varför du tänker eller gör som du gör och du ska dessutom försöka förklara orsakerna bakom hur du tänker eller hur du agerar.

Nivå 3: Inre reflektiv dialog som undersöker bakomliggande orsaker och även resonerar kring alternativa lösningar och vilka konsekvenser de skulle kunna få. På den tredje nivån ska du försöka reflektera kring alternativa lösningar och andra sätt att tänka eller agera men också fundera på vad du tror händer om du agerar annorlunda.

Nivå 4: Kritisk reflektion som tar hänsyn till ett bredare perspektiv, till exempel vad gäller effekten av ditt agerande på andra personer, eller ur ett samhällsperspektiv. Den fjärde nivån kräver alltså att du lyfter blicken och funderar på frågan i ett lite större sammanhang och du lämnar med andra ord individperspektivet och antar istället ett grupp- eller till och med ett samhällsperspektiv.

Under årskurs ett räcker det att börja på nivå ett, men redan i andra perioden ska du försöka att reflektera på nivå två. Under årskurs två och tre ska du i så stor utsträckning som möjligt reflektera på nivå tre. Ibland kommer du också att få frågor som uppmuntrar dig till att reflektera enligt nivå fyra.

Exempel på reflektionsfrågor kring studieteknik

Här är några exempel på reflektionsfrågor kring studieteknik/studieteknik på de olika nivåerna.

Nivå 1: Beskriv din egen studieteknik och dina studietekniker.

Nivå 2: Motivera varför du lagt upp studierna så som du gjort.

Nivå 3: Reflektera kring för- och nackdelar med olika studietekniker/studievanor, jämför med den studieteknik/studievana du själv har och resonera kring vad som skulle hända om du ändrade studieteknik/studievana.

Nivå 4: Reflektera kring hur dina studievanor påverkar dig och framför allt dina studiekamrater, till exempel i samband med grupparbeten.

Exempel på reflektionsfrågor kring att arbeta i grupp

Här är exempel på reflektionsfrågor på olika nivåer kring att arbeta i grupp.

Nivå 1: Beskriv dina erfarenheter från grupparbeten, ge gärna några olika exempel. Beskriv till exempel vad som gick bra respektive mindre bra i grupparbetet. Beskriv också samspel, feedback, hur du bidrog, och vad du lärde dig av att jobba med andra.

Nivå 2: Motivera och förklara orsakerna till att du agerade som du gjorde i ett grupparbete. Berätta om när du antingen *gjorde* eller *inte gjorde* följande: byggde vidare på andras idéer, arbetade med människor med olika bakgrund, fördelade arbetsuppgifter inom gruppen, motiverade andra, kunde reda ut olikheter i åsikter inom gruppen. Motivera också varför du gjorde som du gjorde.

Nivå 3: Reflektera kring olika roller som kan uppstå i en grupp. Skriv om vilka roller du brukar välja/hamna i och motivera varför du väljer/hamnar i den rollen. Fundera också på om du skulle kunna välja annorlunda i framtiden och förklara vad du tror skulle kunna hända då. Exempel på formella och informella roller som kan uppstå i grupper: ledare, organisatör, medlare, pådrivare, betraktare, medarbetare, sekreterare.

Nivå 4: Reflektera kring hur ditt agerande påverkade de andra i gruppen och vilka konsekvenser det fick för gruppens arbete och ert slutresultat. Tänk dig att din grupp istället var en arbetsgrupp på en arbetsplats, fundera på om du då skulle agera annorlunda, motivera ditt svar.

Referenser

Hatton, S. & Smith, D. (1995). Reflection in teacher education: towards definition and implementation. *Teaching & Teacher Education*, Vol. 11, No. 1, pp.33-49.